

Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukool

III kooliastme õppeaine ühiskonnaõpetus

1. ÕPPEAINE KIRJELDUS

Ühiskonnaõpetus on põhikooli õppeaine, mis keskendub õpilaste arutlusoskuse arendamisele ja kriitilisele mõtlemisele. Õppetöö raames õpitakse tõlgendama ja analüüsima erinevaid allikaid, sealhulgas õigustekste, mis on olulised ühiskondlike probleemide mõistmiseks ja lahendamiseks. Samuti kujundavad õpilased oskust väljendada ja põhjendada oma seisukohti, arendades seeläbi argumenteerimisoskust ja eneseväljendusvõimet.

Lisaks teadmistele ja oskustele arendab ühiskonnaõpetus ka kodanikuvalmidust ja -vastutust. Õpilasi õpetatakse mõistma oma rolli ühiskonnaliikmena ning osalema ühistegevustes, täitma kohustuslikke toiminguid ja dokumente, mis on osa igapäeva elust ja kodanikuks olemisest. Väitlused klassis aitavad arendada aktiivse kuulamise oskust ja võimet vastata esitatud väidetele tõenduspõhiste argumentidega.

2. III KOOLIASTME LÕPUKS OMANDATUD TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Õpilase omandatud teadmised, oskused ja hoiakud on esitatud alljärgnevalt teemavaldkondade kaupa.

- Rahvusvaheline olukord ja suhted: mõistab, kuidas Eesti suhted teiste riikidega mõjutavad riigi poliitikat ja majandust.
- Demokraatia mõistmine: teab, kuidas demokraatia toimib, tunneb ära demokraatia kesksed tunnused ning oskab tuua näiteid nende rikkumisest. Samuti mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted toimivad koolis ja kuidas ta saab toetada koolidemokraatiat.
- Eesti riigi juhtimine: teab Eesti põhiseaduslikke institutsioone ja olulisemaid ametikohti ning nende ülesandeid.
- Kriitiline mõtlemine ja allikate hindamine: oskab eristada fakti ja arvamust, hinnata allikate usaldusväärsust ning kriitiliselt hinnata infoallikaid.
- Autoriõigused ja intellektuaalne omand: teab, et autoriõigused on kaitstud seadusega ja mõistab autoriõiguse ning intellektuaalse omandi kaitse põhimõtteid.
- Kultuuriline mitmekesisus ja diskrimineerimine: teab, et inimesed on erineva kultuuritaustaga, mõistab diskrimineerimist ja oskab vajadusel abi otsida.
- Turvalisus ja riskide haldamine: tunneb tervise- ja turvariske, oskab vältida ohtusid ning teab, kust vajadusel abi otsida.
- Tulevikuplaanid ja karjäär: analüüsib oma võimalusi tulevase töötajana ja ettevõtjana ning kavandab edasist haridusteed lähtuvalt oma huvidest, võimetest ja ühiskondlikest teguritest.
- Euroopa Liidu mõju: teab Eesti riigi ja selle kodanike õigusi, võimalusi ja kohustusi, mis tulenevad Euroopa Liidu liikmesusest.
- Kodanikuaktiivsus ja ühiskondlik osalemine: väärtustab kodanikuühiskonna võimalusi korraldada elu kodukohas, piirkonnas, riigis ja rahvusvaheliselt ning oskab oma võimaluste kohaselt sekkuda kultuuride ja sotsiaalsete rühmade diskrimineerimise vastu

3.1. III KOOLIASTME ÜHISKONNAÕPETUSE ÕPITULEMUSED

III kooliastmes ühiskonnaõpetuses laieneb õpilaste arusaam ühiskonnast ja selle toimimisest, rõhutades kriitilise mõtlemise, aktiivse osaluse ja sotsiaalsete suhete sügavamat mõistmist. See õppeetapp valmistab õpilasi ette vastutustundlikuks osalemiseks demokraatlikus ühiskonnas, arendades nii isiklikke kui ka ühiskondlikke oskusi.

Õpitulemused on esitatud alljärgnevalt teemavaldkondade kaupa.

- Rahvusvahelised suhted ja koostöö: mõistab suur- ja väikeriikide ning demokraatlike ja mittedemokraatlike riikide vastastikuseid suhteid, selgitab riikide koostööd rahvusvahelistes organisatsioonides.
- Demokraatia ja osalus: teab demokraatlikus ühiskonnas osalemise võimalusi, kirjeldab demokraatia põhimõtteid ja nende toimimist koolis ning ühiskonnas laiemalt.
- Õigused ja kohustused: toob näiteid oma õigustest ja kohustustest erinevates eluvaldkondades ning selgitab nende tähtsust ja seoseid.
- Võimude lahusus ja avalik haldus: selgitab võimude lahususe põhimõtet, teab Eesti põhiseaduslikke institutsioone ja nende ülesandeid.
- Majandus ja tarbimine: kirjeldab erinevaid majandussüsteeme, mõistab maksude rolli ühiskonna toimimisel ning analüüsib inimeste tarbimiskäitumist.
- Kultuuriline teadlikkus ja mitmekesisus: tunnistab kultuuride ja sotsiaalsete rühmade mitmekesisust, mõistab stereotüüpide, vaenukõne ja sallimatuse ohtu ning oskab lahendada kultuurilisi erimeelsusi.
- Digitaalne kirjaoskus ja info hindamine: tunnistab valeuudiste ja propaganda ohtu, oskab kriitiliselt hinnata infoallikaid ja kasutab allikaid õppetöös nõuetekohaselt.
- Kodanikuaktiivsus ja ühiskondlik mõju: teab, kuidas kodanikud ja mittekodanikud saavad mõjutada ühiskonna toimimist, ning analüüsib enda võimalusi kooli, kogukonna ja kohaliku omavalitsuse elu kujundamisel.

3.2. DIGIPÄDEVUSED

Õpitulemused on esitatud alljärgnevalt teemavaldkondade kaupa.

- Info- ja andmekirjaoskus: õpilane kasutab info leidmiseks etteantud filtreid ja kriteeriumeid; otsib erinevatelt veebilehtedelt informatsiooni; leiab internetist asjakohased allikmaterjalid, võrdleb neid ja põhjendab usaldusväärust; eristab fakti-, fantaasia- ja arvamusepõhist meediateksti.
- Suhtlus ja koostöö: õpilane oskab saata e-kirja koos manusega aineõpetajale; teab millist digisisu on sobilik saata õpetajale; kasutab igapäevaelus Stuudiumi kontot; oskab kasutada õpetaja poolt jagatud keskkondi (Microsoft, Kahoot, Socrative jm); järgib suhtlus- ja käitumisnorme sotsiaalmeedia kasutusel; mõistab et avalikustatud digitaalne info jääb internetti pikaks ajaks.
- Digisisu loomine: õpilane oskab vormindada arvutiga tekste juhendi toel; loob digisisu, kombineerides pildid ja tekstid; viitab korrektselt kasutatud materjalidele.
- Digiturvalisus: õpilane teeb vahet legaalsel ja illegaalsel tegevusel veebis; hindab digiseadmete kasutamise soetud terviseriske; teeb põhjendatud otsuseid digitehnoloogiat kasutades.
- Probleemilahendus: õpilane teab lihtsamat tüüpi arvutiga seotud sõnavara; leiab probleemolukorras sõltuvalt lahenduse või teab kelle poole peab pöörduma.

3.3. Enesejuhtimine

Enesejuhtimine on oluline oskus, mis aitab õpilastel saavutada paremaid tulemusi nii koolis kui ka igapäevaelus. See tähendab võimet juhtida enda õppimist ja käitumist vastutustundlikult ja sihipäraselt. Õpilased, kes on omandanud enesejuhtimise oskused, suudavad õpetaja juhendamisel valida endale sobivaima õpistiili, mis aitab neil efektiivsemalt materjali omandada ja teadmisi rakendada.

Õpilane

- 1) valib õpetaja juhendamisel sobiva õpistiili;
- 2) on võimeline koostöös õpetajaga enda ja kaasõpilaste esinemist, töösooritust hindama;
- 3) teab oma ainealaseid tugevusi, koostöös õpetajaga kasutab neid tulemusrikkalt õppimisel ja eneseväljenduses;
- 4) teab tunni reegleid; püüab neid järgida;
- 5) oskab avaldada oma arvamust, kuulata kaasõpilasi ja õpetajat;
- 6) räägib kaasa keskkonna hoidmise teemadel, mõistab enda käitumise olulisust ümbritseva hoidmisel;
- 7) teab, mis on tervislik eluviis.

3.4. Liikumine

Ühiskonnaõpetuse ja liikumise ühendamine kooliõppes pakub suurepärase võimaluse toetada noorte inimeste füüsilist ja vaimset arengut ning edendada tervislikke eluviise. Läbi liikumist nõudvate tegevuste mõistavad õpilased paremini ümbritseva ühiskonna tähtsust ning saavad praktilise kogemuse, kuidas õppeaine on seotud füüsilise ruumi ja liikumisega.

Liikumine on oluline noore inimese arengus, aidates parandada nii füüsilist tervist kui ka vaimset heaolu.

Õpetaja poolt valitud tunnimeetodid, mis hõlmavad liikumistegevusi, pakuvad õpilastele võimaluse olla tunnis aktiivsed ja kaasatud. Selline lähenemine aitab õpilastel paremini omaks võtta õpitavaid teemasid ja tunda rõõmu ühistest ettevõtmistest. Lisaks, õpilaste osalemine aktiivsetes tegevustes ja nende panuse hindamine koostöös õpetajaga aitab kaasa enesehinnangu tõusule ja vastutustunde kujunemisele.

Õpilane

- 1) mõistab liikumise olulisust noore inimese arengus ja üldiselt elus;
- 2) räägib kaasa tervislike eluviiside teemadel, oskab arutleda enda eluviisi teemadel;
- 3) aktsepteerib õpetaja valitud tunnimeetodeid, mis hõlmavad liikumistegevusi, täidab liikumisega seotud tunniülesandeid;
- 4) hindab koostöös õpetajaga enda osalemist tunni aktiivses tegevuses.

3.5. ÕPPESISU

9. KLASSIS 2 TUNDI NÄDALAS

Ühiskond ja sotsiaalsed suhted

Ühiskond kui süsteem: avalik sektor, erasektor ja kodanikuühiskond/vabakond — rollid ja koostöö

Sotsiaalne mitmekesisus ja struktuur: erinevad sotsiaalsed grupid (vanus, rahvus, kultuur, uskumused, elukoht jms), identiteet, sallivus, mitmikidentiteet

Inimeste õigused ja kohustused: kodanik, mittekodanik; soorollid ja stereotüübid; vastutus ja õigused perekonnas, koolis, ühiskonnas

Demokraatia, valitsemine ja riigikorraldus

Demokraatia aluspõhimõtted: võimude lahusus, kodaniku osalus, demokraatlikud valimised, õigused-vabadused

Riigi institutsioonid: seadusandlus, täidesaatev võim, kohalik omavalitsus, kodaniku roll valitsemises

Kodanikuühiskond ja vabatahtlik tegevus: vabaühendused, ühiskondlik osalus, kaasa rääkimine, oma arvamuse avaldamine

Majandus, töö ja tarbimine

Majanduslik süsteem ja riigi roll: kuidas ühiskond korraldab majandust, maksud, heaoluriik

Töö ja ettevõtlus: töövõimalused, tööturg, CV, ettevõtlus, noorte osalus tööturul

Tarbimine ja finantskirjaoskus: isiklik majandus, säästmine, vastutustundlik tarbimine; teadlik tarbija

Info, meedia ja kriitiline mõtlemine

Meedia ja infoallikad: ajakirjandus, propaganda, reklaam, sotsiaalmeedia; kuidas eristada tõestatud infot valeuudistest ja manipuleerimisest

Allikate kasutamine ja kriitiline analüüs: info hindamine, allikavilumus, autoriõigused, intellektuaalne omand

Kultuur, identiteet ja mitmekesisus

Kultuuriline identiteet ja mitmekultuurilisus: erinevad kultuurid, subkultuurid, ajalooline ja rahvuslik pärand

Diskrimineerimine, sallimatus, stereotüübid: nende äratundmine, põhjused ja ühiskonna reaktsioonid

Kodanikuna toimetulek ja vastutus

Oma õiguste ja kohustustega arvestamine: seadused, vabadused, vastutus, õigustatud käitumine

Kodanikuaktiivsus: osalemine kogukonnas, kohaliku elu kujundamine, vabaühendused

Globaalsus ja rahvusvahelised suhted

Rahvusvahelised suhted, suur- ja väikeriigid, globaalne koostöö, rahvusvahelised organisatsioonid

Euroopa Liiduga seotud õigused ja kohustused, kodaniku võimalused, EL kontekstis toimimine